

acquaintance with requirements of the market environment concerning realization of professional activity and conditions of career development).

Key words: *pedagogical prerequisites, pre-service teachers of handicrafts and technologies; career development*

Стаття надійшла до редакції 17.05. 2021 р.

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2021.27.247107>

УДК 016:929]:37.01:001-051

ТЕТЯНА ПAVЛЕНКО

Державна-науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, Київ, Україна

НАУКОВЦІ-ОСВІТЯНИ УКРАЇНИ НА СТОРІНКАХ БІОБІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОКАЖЧИКІВ

У статті розглянуто пріоритетний напрям науково-бібліографічної діяльності провідних освітянських бібліотек – методику укладання, наповнення та видання серійних персональних (біобібліографічних) покажчиків провідних учених України, праць професорів і викладачів закладів вищої освіти.

Висвітлено роль біобібліографічних покажчиків у процесі пошуку документів про основні публікації відомих діячів освіти – достовірного джерела історико-біографічних досліджень, які полегшують пошук наукової інформації, дають повне уявлення про сучасний і минулий стан досліджень, окреслюють їхню майбутню тематику, дають змогу задовольняти інформаційні потреби користувачів із конкретної теми. Здійснено аналіз різних за формою, структурою, змістом серійних персональних покажчиків Акцентовано увагу на ролі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського у підготовці та виданні біобібліографічних покажчиків, в яких відображено творчу спадщину видатних учених та впровадження їх творчих ідей у педагогічній діяльності.

Ключові слова: *бібліографія, персональний покажчик, біобібліографія, інформаційний ресурс*

Постановка проблеми: В епоху постійного зростання обсягів інформації суспільство приходить до усвідомлення того, що дедалі важче орієнтуватися в інформаційному потоці.

Найбільш оптимальною формою джерел для задоволення потреби суспільства в пошуку інформації про розвиток окремих галузей науки та освіти можуть бути праці бібліографічного характеру, зокрема персональні покажчики вчених-освітян України.

Українська наука потребує системного бачення й поцінування її здобутків. Цього потребує і суспільство, яке не може ефективно розвиватись, не знаючи, чим воно володіє. Тому створення бібліографічної продукції та власних баз даних є одним із провідних напрямів діяльності освітянських бібліотек.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Бібліографічні покажчики є важливою складовою інформаційних ресурсів освітянських бібліотек. Про актуальність бібліографічних покажчиків сьогодні свідчать численні публікації провідних українських і зарубіжних вчених, зокрема О. Дікунової, Т. Добко, В. Кононенко, О. Коршунова, О. Лебедюк, В. Лутовинової, Ю. Остапчук, Л. Пономаренко, П. Рогової, Л. Самчук, Л. Трачук, В. Хівренко, Г. Швецової-Водки, О. Яценка та ін.

Зокрема, Т. В. Добко висвітлювала роль бібліографічних покажчиків у системі довідково-бібліографічної діяльності, тенденції видання науковими бібліотеками України бібліографічних покажчиків і сучасний стан розвитку бібліографічних ресурсів (Добко, 2016, с. 499).

У працях Л. О. Пономаренко розглянуто науково-теоретичні засади та практику створення бібліографічних покажчиків Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (Пономаренко, 2008, с. 160-172; 2020, с. 81-82).

Змістовому наповненню бібліографічних покажчиків та їх ролі у забезпеченні інформаційних потреб користувачів присвячена праця Л. І. Самчук (Самчук, 2017, с. 188-195).

На думку О. П. Коршунова, персональна бібліографія має ознаки як галузевої, так і універсальної бібліографії, характеризує персональну бібліографію як таку, що має своїм безпосереднім об'єктом твори певної особи та літературу про неї (Коршунов, 2009).

Г. Швецова-Водка розглядала терміни «біобібліографія» і «персональна бібліографія»: їх визначення, зв'язок з визначеннями бібліографії та класифікацією бібліографічних посібників, визначеннями біобібліографічного та персонального бібліографічного посібника. (Швецова-Водка, 2013, с. 117-122).

О. Яценко досліджував розвиток української персональної бібліографії як складової біобібліографії, особливості структури персональних бібліографічних покажчиків (Яценко, 2011, с. 461-475).

Метою статті є аналіз і вивчення серійних персональних (біобібліографічних) покажчиків, що узагальнюють і популяризують наукову діяльність вчених України.

Виклад основного матеріалу. Перші вітчизняні персональні бібліографічні покажчики з'явилися у XVI ст., але справжнього розвитку набули лише в кінці XIX ст.

Однією з перших серійних бібліографій, присвячених провідним діячам науки України, була серія «Вчені Української РСР», започаткована у 1956 р. Центральною науковою бібліотекою АН УРСР за рішенням Президії АН УРСР з метою популяризації досягнень української науки та ознайомлення з життєвим шляхом і науковим доробком науковців. Поява серії стала важливим етапом розвитку персональної бібліографії в Україні (Гутник, 2009).

Персональні покажчики є одним із видів джерельної бази наукової діяльності. Вони відображають поточну та ретроспективну біобібліографічну інформацію для висвітлення наукового доробку вченого, поєднуючи біографічні відомості про автора та присвячену йому літературу.

Останнім часом персональна бібліографія набуває дедалі більшої популярності, оскільки віддзеркалює науковий, культурний, духовний потенціал нації, інтелектуальне надбання суспільства.

Персональні покажчики відіграють суттєву роль у наукових дослідженнях, адже в центрі будь-якого наукового процесу завжди людина, її творчі надбання. Традиційно покажчики, окрім літератури, присвяченої певній особі, містять і твори цієї особи. Досить часто вони вміщують також біографічний нарис, у якому надано оцінку діяльності та висвітлено вклад особи в культурну спадщину, відомості про використані джерела, їх хронологічні межі (Яценко, 2011, с. 461-475).

Покажчики діячів науки України являють собою як окремі, так і серійні видання. Розглянемо персональні покажчики, що виходили у серіях.

За результатами аналізу матеріалів, наданих науковцям відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського для укладання довідників «Науково-інформаційна та соціокультурна діяльність провідних освітянських бібліотек» (2017–2021 рр.) науковими бібліотеками, бібліотеками закладів вищої освіти, галузевими науково-дослідними інститутами з метою узагальнення та поширення інформації про створення наукових видань і бібліографічних посібників, встановлено, що за останні 5 років підготовлено та опубліковано 241 бібліографічний покажчик, у тому числі 220 персональних (Гончаренко, 2021, с. 19-29).

ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського як науково-дослідний і національний галузевий ресурсний центр значну увагу приділяє підготовці біобібліографічних покажчиків, зміст яких відображає творчу спадщину видатних учених та впровадження їх творчих ідей у педагогічній діяльності. Такі видання комплексно висвітлюють внесок відомих особистостей, зокрема вчених-педагогів НАПН України, у розвиток української і світової педагогічної науки й практики та сприяють науково-інформаційному забезпеченню сфери освіти. У 2002 р. співробітниками бібліотеки започатковано серію покажчиків «Академіки НАПН України», «Ювіляри НАПН України», «Майстри бібліотечної справи України». Підготовлено 29 випусків біобібліографічних покажчиків із серії «Академіки АПН України» (з 2002 р. – «Академіки НАПН України») та 33 покажчики із серії «Ювіляри АПН України» (з 2010 р. – «Ювіляри НАПН України»), за період 2017–2021 рр. опубліковано 8 серійних покажчиків. Серед видань серій «Академіки НАПН України» та «Ювіляри НАПН України» – персональні біобібліографічні покажчики праць Л. Березівської, І. Беха, В. Бикова, В. Кременя, В. Лугового, О. Ляшенка, О. Локшиної, О. Топузова, О. Сухомлинської, М. Ярмаченка та ін., які укладено до певної ювілейної дати науковця. Метою цих видань було створення цілісного образу вченого, висвітлення основних результатів його наукової, державної і громадської діяльності, внеску в розвиток української та світової науки.

Випуски серійних біобібліографічних покажчиків переважно мають однотипну структуру: «від укладача», «передмова», «біографічний нарис», «основні дати життя та діяльності», «список праць науковця». Вони дають повне уявлення про творчий доробок автора, розкривають різні аспекти діяльності, основні напрями досліджень вченого в певній галузі науки, ознайомлюють з «літературою про вченого», містять «допоміжні покажчики». Разом з тим кожне видання має певні особливості, адже структура персонального покажчика може змінюватися залежно від типу, виду й змісту документів, які дібрано укладачами до видання. Це можуть бути фотоматеріали, педагогічні роздуми, листи тощо.

Проаналізуємо зміст окремих персональних покажчиків ДНПБ України, присвячених науковцям НАПН України.

Перший випуск покажчика серії «Академіки НАПН України» «М. Д. Ярмаченко – вчений-педагог, академік, перший президент АПН України» підготовлено з нагоди 10-річчя Академії педагогічних наук України і присвячено першому президентові АПН України (2002 р.). Мета видання – узагальнення фундаментальних і

прикладних наукових досліджень академіка М. Д. Ярмаченка в галузі загальної та спеціальної педагогіки, впровадження його особистих наукових досягнень у забезпечення функціонування й перспективного розвитку всіх рівнів і форм української національної системи освіти для удосконалення безперервного навчання й виховання дітей, молоді та дорослих в Україні.

Показчик має 7 розділів, у яких послідовно розкрито внесок ученого в зазначені вище напрями педагогіки:

- розділ I «Життєвий і творчий шлях М. Д. Ярмаченка» містить автобіографію та матеріали про життя і наукове надбання академіка;
- розділ II «Внесок академіка у становлення та розвиток сурдопедагогіки в Україні»;
- розділ III «Дослідження з історії педагогіки – один із напрямів наукової діяльності вченого»;
- розділ IV «Теоретичні засади навчання і виховання» має два підрозділи. Перший – «Книги» містить літературу, у яких М. Д. Ярмаченко виступає як автор і укладач, другий – «Статті із збірників та періодичних видань»;
- розділ V «Праці, опубліковані за редакцією М. Д. Ярмаченка» висвітлює редакторські роботи вченого;
- розділ VI «Наукова школа М. Д. Ярмаченка» містить дисертації вчених, які захистилися під керівництвом та за консультаціями академіка;
- до розділу VII «Педагогічні роздуми академіка М. Д. Ярмаченка» увійшли цитати з праць науковця з позначенням у квадратних дужках номерів позицій і сторінок.

Саме серійні біобібліографічні видання є тим комплексом даних, у якому засобом висвітлення персоналії окремого вченого найбільш повно розкривається наукова діяльність певної науково-дослідної установи, навчального закладу, простежується розвиток тієї чи іншої галузі науки.

Щодо творчого підходу до укладання біобібліографічних показників то тут прикладом може бути показник із серії «Академіки НАПН України», присвячений життю та науково-педагогічній діяльності Валерія Юхимовича Бикова, відомого українського вченого, педагога, організатора науки та освіти, доктора технічних наук, професора, дійсного члена НАПН України, директора Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, заслуженого діяча науки і техніки України.

У показнику «Валерій Юхимович Биков» висвітлено науковий доробок ученого за 50 років його діяльності (1970–2020), що налічує понад 500 друкованих праць. Крім того, до показника увійшли відомості про наукову школу вченого, а також література про життєвий шлях і наукові досягнення В. Ю. Бикова.

Особливістю сучасних показників є те, що відображення наукових досягнень вченого поєднується з розкриттям його особистості завдяки спогадам колег, учнів і друзів, а також через інформацію про його позанаукові вподобання, зокрема літературні та мистецькі досягнення, спортивні захоплення, колекціонування тощо.

Біобібліографічний показник відкриває серія статей колег-науковців НАПН України, що розкривають особистість вченого, його внесок у розвиток науки, активну науково-педагогічну, організаторсько-управлінську діяльність. Стаття В. В. Олійника «Слово про академіка Валерія Юхимовича Бикова» про життєвий шлях і науковий доробок В. Ю. Бикова, стаття А. М. Гуржія «Вчений, мудрий керівник, лідер з глобальним мисленням та інноваційною енергетикою» розкривають лідерську роль і управлінську діяльність ученого в освіті й науці. Постать В. Ю. Бикова як видатного українського інформатика висвітлює у статті «Биков Валерій Юхимович – видатний український інформатик» М. І. Жалдак, наукову школу професора В. Бикова у своїй статті характеризував А. В. Яцишин.

Основна частина біобібліографічного показника складається з трьох розділів. Розділ I «Праці Валерія Юхимовича Бикова» містить бібліографічні описи його праць, зокрема авторефератів дисертацій, монографій, концепцій, навчальних посібників, навчально-методичних розробок, нормативно-технічних документів, статей у продовжуваних та періодичних виданнях, матеріалах конференцій, довідкових виданнях тощо, написаних як одноосібно, так й у співавторстві українською, російською, англійською мовами, на традиційних й електронних носіях. Матеріали згруповано й розміщено за такими тематичними підрозділами: «Відкрита освіта – інструмент забезпечення рівного доступу до якісної неперервної освіти впродовж життя людини»; «Інформатизація і комп'ютеризація освіти – інструмент формування цифрової інформаційно-технологічної платформи відкритих освітніх систем»; «Засоби і технології Єдиного цифрового інформаційно-освітнього простору»; «Підготовка професійних кадрів для ІТ-сфери»; «Проектний підхід – інструмент управління формуванням і розвитком відкритих освітніх систем»; «В. Ю. Биков – автор винаходів способів і засобів інформаційно-вимірювальної техніки та засобів навчання»; «Наукове редагування». Усі ці матеріали підрозділів дають можливість простежити розширення кола інтересів науковця та розвиток його поглядів на ті чи інші питання.

Розділ II «Наукова школа вченого» має два підрозділи – «Доктори наук» та «Кандидати наук», в яких вміщено бібліографічні описи авторефератів дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора (3) і кандидата (9) наук (науковий керівник і консультант – В. Ю. Биков). До розділу III «Література про наукову та науково-педагогічну діяльність В. Ю. Бикова» увійшли відомості про документи, в яких розкривається життєвий шлях та наукові досягнення вченого.

Біобібліографічний показник «Лариса Дмитрівна Березівська: історик, педагог, бібліотекознавець» із серії «Ювіляри НАПН України» присвячено професійній діяльності Лариси Дмитрівни Березівської, доктора

педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Національної академії педагогічних наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, директора Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. У виданні розкрито науковий доробок ученої за 25-річний період її діяльності (1995–2020): монографії, підручники, навчальні посібники, відомості про наукову школу, науково-організаційну та громадську діяльність Л. Д. Березівської.

Починається персональний покажчик статтею Тетяни Гавриленко, доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка та Людмили Страйгородської, кандидата історичних наук, заступника директора з науково-інформаційної та бібліотечної роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського «Лариса Дмитрівна Березівська: біографічний нарис», які висвітлили біографічні віхи, наукові здобутки, науково-інформаційну й організаційну діяльність науковця.

Основна частина біобібліографічного покажчика складається з чотирьох розділів. Розділ I «Хронологічний покажчик праць Л. Д. Березівської» містить бібліографічні записи праць, зокрема монографій, підручників, навчальних посібників, статей, надрукованих у продовжуваних, періодичних і довідкових виданнях, матеріалах наукових конференцій тощо, написаних як одноосібно, так і в співавторстві. У розділі II «Література про життя й діяльність ученої» вміщено публікації про наукову, науково-педагогічну й громадську діяльність Л. Д. Березівської. У розділі III «Розвиток наукової школи вченої» відображено відомості про автореферати дисертацій і дисертації (докторські та кандидатські), науковим керівником або консультантом яких була Л. Д. Березівська. Розділ складається з двох підрозділів – «Доктори наук» і «Кандидати наук». До розділу IV «Л. Д. Березівська – офіційний опонент на захисті дисертацій, представлених до здобуття наукового ступеня доктора, кандидата наук», увійшли бібліографічні записи авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора й кандидата наук, офіційним опонентом під час захисту яких була Л. Д. Березівська. Допоміжний апарат бібліографічного посібника містить іменний покажчик, абетковий покажчик назв праць авторки та видань за редакцією вченої, список скорочень.

Значна кількість бібліотек закладів вищої освіти України працює над створенням серійних персональних покажчиків, присвячених професорсько-викладацькому складу. Головна мета цих видань – через науковий доробок науковця розкрити напрями його наукової діяльності, створити джерельну базу для досліджень історії розвитку певних наукових дисциплін, а також представити наукову діяльність закладу вищої освіти та просування в суспільстві наукових досліджень наукового колективу.

Сьогодні бібліотеки закладів вищої освіти є центрами вивчення наукової спадщини провідних учених, для презентації вкладу яких у науковий розвиток країни видають персональні покажчики у серіях. Добір персоналії для створення біобібліографічних покажчиків здійснюється з урахуванням завдань інформаційно-бібліографічної діяльності організації або установи. Фахівцями бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка підготовлено серію біобібліографічних покажчиків «Постаті в освіті і науці». Так, покажчики «Лев Васильович Баженов: знаний науковець, педагог, краєзнавець», «Авторитетний педагог, відомий історик, досвідчений керівник Анатолій Григорович Філінюк», «Творчі вершини доктора філологічних наук, професора Олександра Володимировича Кеби» та ін. розкривають життєвий шлях і науковий доробок вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Бібліотека державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» у 2019 р. започаткувала серію біобібліографічних покажчиків «Біобібліографія вчених ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Покажчики «Сергій Миколайович Швидкий», «Світлана Олександрівна Омельченко», «Володимир Васильович Стешенко», «Юрій Дмитрович Бойчук», «Мозговий Леонід Іванович» та ін. містять біографічні відомості, бібліографічні відомості про монографії, підручники, навчальні посібники, статті в наукових збірниках та періодичних виданнях, інформацію про наукові школи професорів, а також літературні джерела про життя й діяльність.

Наукова бібліотека Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського випускає серію «Науковці МНУ імені В. О. Сухомлинського: історіографія персоналії».

Співробітниками наукової бібліотеки Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка підготовлено персональні покажчики – «Лоза Тетяна Олександрівна», «Пшенична Любов Василівна», «Семенов Олена Миколаївна» та ін. із серії «Видатні науковці університету». У покажчиках представлено наукові праці, монографії, навчальні та навчально-методичні посібники, статті з наукових збірників, матеріалів конференцій, публікації з періодичних видань, фахових наукових джерел.

Фахівці наукової бібліотеки Херсонського державного університету випускають серію покажчиків «Вчені Херсонського державного університету».

Творчий доробок учених Василя Миколайовича Бурдуланюка – громадського діяча, автора численних історичних досліджень, Володимира Теодоровича Полека – історика, джерелознавця, краєзнавця, Любові Михайлівни Соловки – історика-джерелознавця, Ігоря Ярославовича Райківського розкрито в серії персональних покажчиків «Вчені Прикарпатського університету» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Серію «Наукова спадщина викладачів Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка представляє низка біобібліографічних покажчиків – «Олена Сергіївна Колесник», «Столяр Марина Борисівна» та ін. У виданнях зібрано і систематизовано відомості про життєвий, науковий і методичний доробок науковців Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Тараса Шевченка.

Висновки. Отже, розглянуті персональні покажчики, видані упродовж 2017–2021 рр. та представлені на сайтах і порталах провідних освітянських бібліотек, є важливими документальними джерелами з історії розвитку вітчизняної науки. Покажчики висвітлюють здобутки й наукові досягнення видатних представників української освіти, відомості про яких можуть бути використані у подальших дослідженнях у царині історії педагогічної науки, зокрема у створенні біобібліографічних словників, статей енциклопедичного та довідкового характеру, монографій тощо. Створення персональних покажчиків сприяє формуванню позитивного іміджу науковця та установи, в якій він працює.

Список використаних джерел

- Вербова, В. В., Горбенко, Н. А. (Ред.). (2002). *М. Д. Ярмаченко – вчений-педагог, академік, перший президент АПН України: біобібліогр. покажч.* Київ.
- Гутник, Л. (2009). Бібліографічні та біобібліографічні покажчики діячів науки України. В кн. *Енциклопедичний вісник України: зб. наук. праць* (Число 1, с. 63-78.). Київ.
- Гончаренко, О. Л., Хемчян, І. І. (Уклад.). (2021). *Науково-інформаційна та соціокультурна діяльність провідних освітянських бібліотек – 2021: довідник.* Київ.
- Добко, Т. (2016). Бібліографічний покажчик у системі довідково-бібліографічної діяльності: історія та сучасність. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*, 44, 499.
- Железняк, М. Г., Гутник, Л. М., Галькевич, Т. А. (Уклад.). (2010). *Науковці України ХХ – ХХІ століть.* Київ.
- Коршунов, О. П., Лиховид, Т. Ф., Новоженова, Т. А. (2009). *Библиографоведение: основы теории и методологии: учеб. для студентов высш. учеб. заведений.* Москва: ФАИР.
- Пінчук, О. П. (Ред.). (2021). *Валерій Юхимович Биков: до 75-річчя від дня народження: біобібліогр. покажч.* Вінниця: ТВОРИ.
- Пономаренко, Л. О. (2020). Персональні покажчики у науково-бібліографічному супроводі діяльності НАПН України. В кн. Л. Д. Березівська (Ред.), *Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки: матеріали звіт. наук.-практ. конф. за результатами наук. дослідж. у 2020 р. (с. 81-82).* Вінниця.
- Пономаренко, Л. О. (2008). Теоретичні та практичні засади створення системи науково-бібліографічних документів із психолого-педагогічних питань у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського. *Наукові праці Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського*, 1, 160-172.
- Самчук, Л. І. (2017). Бібліографічні посібники в забезпеченні інформаційних потреб освітян. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 61, 5, 188-195.
- Швецова-Водка, Г. М. (2013). Персональна та біобібліографія: термінологічні замітки. *Вісник Харків. Держ. акад. культури*, 39, 117-122. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2013_39_16 (дата звернення: 28.02.2021)
- Шумілова, А. (2019). Персональні бібліографічні покажчики: специфіка структури і змісту. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*, 51, 278-289.
- Яценко, О. (2011). Персональні бібліографічні покажчики – важливий складник у відтворенні життя і творчості українських діячів. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*, 31, 461-475.

References

- Dobko, T. (2016). Bibliografichni pokazhchyk u systemi dovidkovo-bibliografichnoi diialnosti: istoriia ta suchasnist [Bibliographic index in the system of reference and bibliographic activities: history and modernity]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho* [Scientific works of the National Library of Ukraine named after VI Vernadsky], 44, 499 [in Ukrainian].
- Honcharenko, O. L., & Khemchian, I. I. (Comps.). (2021). *Naukovo-informatsiina ta sotsiokulturna diialnist providnykh osvitianskykh bibliotek – 2021* [Scientific-informational and socio-cultural activity of leading educational libraries - 2021]: dovidnyk. Kyiv [in Ukrainian].
- Hutnyk, L. (2009). Bibliografichni ta biobibliografichni pokazhchyky diiachiv nauky Ukrainy [Bibliographic and biobibliographic indexes of Ukrainian scientists]. In *Entsyklopedychnyi visnyk Ukrainy* [Encyclopedic Bulletin of Ukraine]: zb. nauk. prats (No 1, pp. 63-78.). Kyiv [in Ukrainian].
- Korshunov, O. P., Likhovid, T. F., & Novozhenova, T. A. (2009). *Библиографоведение: основы теории и методологии* [Bibliography: Foundations of Theory and Methodology]: ucheb. dlia studentov vyssh. ucheb. zavedenii. Moskva: FAIR [in Russian].
- Pinchuk, O. P. (Ed.). (2021). *Valerii Yukhymovych Bykov: do 75-richchia vid dnia narodzhennia* [Valery Yukhimovich Bykov: to the 75th anniversary of his birth]: biobibliogr. pokazhch. Vinnytsia: TVORY [in Ukrainian].
- Ponomarenko, L. O. (2020). Personalni pokazhchyky u naukovo-bibliografichnomu suprovodi diialnosti NAPN Ukrainy [Personal indexes in the scientific and bibliographic support of the NAPS of Ukraine]. In L. D. Berезivska (Ed.),

- Informatsiine zabezpechennia sfery osvity ta nauky [Information support in the field of education and science]: materialy zvit. nauk.-prakt. konf. za rezultaty nauk. doslidzh. u 2020 r. (pp. 81-82). Vinnytsia [in Ukrainian].*
- Ponomarenko, L. O. (2008). Teoretychni ta praktychni zasady stvorennia systemy naukovo-bibliografichnykh dokumentiv iz psykholoho-pedahohichnykh pytan u Derzhavni naukovo-pedahohichnii bibliotetsi Ukrainy imeni V. O. Sukhomlynskoho [Theoretical and practical principles of creating a system of scientific and bibliographic documents on psychological and pedagogical issues in the State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine named after VO Sukhomlinsky]. *Naukovi pratsi Derzh. nauk.-ped. b-ky Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho [Scientific works of the State. nauk.-ped. b-ki of Ukraine named after VO Sukhomlinsky]*, 1, 160-172 [in Ukrainian].
- Samchuk, L. I. (2017). Bibliografichni posibnyky v zabezpechenni informatsiinykh potreb osvitan [Bibliographic manuals in meeting the information needs of educators]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia [Information technologies and teaching aids]*, 61, 5, 188-195 [in Ukrainian].
- Shvetsova-Vodka, H. M. (2013). Personalna ta biobibliografii: terminolohichni zamitky [Personal and biobibliography: terminological notes]. *Visnyk Kharkiv. Derzh. akad. Kultury [Bulletin of Kharkiv. State acad. culture]*, 39, 117-122. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2013_39_16 [in Ukrainian].
- Shumilova, A. (2019). Personalni bibliografichni pokazhchyky: spetsyfika struktury i zmistu [Personal bibliographic indexes: specifics of structure and content]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho [Scientific works of the National Library of Ukraine named after VI Vernadsky]*, 51, 278-289 [in Ukrainian].
- Vepbova, V. V., & Hopbenko, H. A. (Ed.). (2002). *M. D. Yarmachenko – vchenyi-pedahoh, akademik, pepsnyi ppezydent APN Ukpainy [MD Yarmachenko – scientist-pedagogue, academician, first president of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine]: biobibliohp. pokazhch. Kyiv [in Ukrainian].*
- Yatsenko, O. (2011). Personalni bibliografichni pokazhchyky – vazhlyvyi skladnyk u vidtvorenni zhyttia i tvorchosti ukraïnskykh diachiv [Personal bibliographic indexes are an important component in the reproduction of the life and work of Ukrainian figures]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho [Scientific works of the National Library of Ukraine named after VI Vernadsky]*, 31, 461-475 [in Ukrainian].
- Zhelezniak, M. H., Hutnyk, L. M., & Halkevych, T. A. (Comps.). (2010). *Naukovtsi Ukrainy XX – XXI stolit [Scientists of Ukraine of the XX – XXI centuries]. Kyiv [in Ukrainian].*

PAVLENKO T.

V. O. Sukhomlynskyi State Scientific Pedagogical Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

SCIENTISTS-EDUCATORS OF UKRAINE ON THE PAGES OF BIOBIBLIOGRAPHIC INDEXES

The article considers the priority area of the leading educational libraries scientific and bibliographic activities - methods of compiling, filling and publishing the serial personal (bio-bibliographic) indexes of leading scientists of Ukraine, works of the high educational establishment professors and teachers.

The role of biobibliographic indexes is highlighted as to the process of searching for documents about the main publications of famous educators - a reliable source of historical and biographical research that facilitates the search for scientific information, gives a complete picture of current and past research status, outlines their future topics, as well as the possibility to satisfy the informational needs of users on a specific topic. The analysis of serial personal indexes of different form, structure and content is carried out. Emphasis is placed on the role of the State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine named after V.O. Sukhomlinsky in the preparation and publication of biobibliographic indexes, which reflect the creative heritage of the outstanding scientists and the implementation of their creative ideas in pedagogical activity. Particular attention is paid to the personal bibliographic indexes structure, ways of arranging the material and their content, which ensures the scientist holistic image creation, his scientific, state and public activities main results coverage, determination of their contribution to Ukrainian and world science development.

Biobibliographic indexes highlight the accomplishments and scientific achievements of the Ukrainian education prominent representatives, information about which can be used in further research on the pedagogical science history, including of the Ukraine NAPS scientists-teachers, contribute to the further development of a new philosophy of education and upbringing. The scientific heritage of Ukrainian scientists, recorded in bio bibliographic indexes, makes it possible to study and objectively evaluate their achievements. Professionally prepared personal indexes are an integral part of the source base of Ukrainian science and have significant value for modern researchers and play a significant role in research.

Key words: *bibliography, personal index, biobibliography, information resource*

Стаття надійшла до редакції 12.05.2021 р.